

Koproproovide ja soolte sisu uurimine parasiitidele

ANALÜÜSIMETODID

Analüüs	Meetod	Objekt	Metoodika	Osakond
Parasitoloogiline uuring	Natiivpreparaat	vegetatiivsed ainuraksed	5DB-TJ-25 5DB-TJ-40**	Bakterioloogia-patoloogia
	Flotatsioonimeetod	(imi-), pael- ja ümarussimunad ning koktsiidide ootsüstid		
	Settimismeetod	imiussimunad		
	Flotatsioonimeetod + settimismeetod (kombineeritud meetod)	imi-, pael- ja ümarussimunad ning koktsiidide ootsüstid		
	Helmentoskoopia (ja parasitoskoopia)	paelusilülid, ümarussid, vastsed (sh. putukavastsed)		
	Väljarändemeetod e. larvoskoopiline meetod	kopsuussivastsed		
	McMaster meetod	imi-, pael- ja ümarussimunade ning koktsiidide ootsüstide arvukus	5DB-TJ-63*	Bakterioloogia-patoloogia
<i>Tritrichomonas foetus</i> kassil	Kultiveerimine ja mikroskoopia	<i>Tritrichomonas foetus</i>	5DB-TJ-30	Bakterioloogia-patoloogia
<i>Cryptosporidium</i> spp. ootsüstide määramine	Immunofluorestsentsmeetod	<i>Cryptosporidium</i> ootsüstid	5DB-TJ-3*	Bakterioloogia-patoloogia
<i>Giardia</i> tsüstide määramine		<i>Giardia</i> tsüstide	5DB-TJ-11*	Bakterioloogia-patoloogia
Sigadel <i>Cryptosporidium</i> spp., rotaviiruse, <i>E. coli</i> F4 (K88) ja F5 (K99) antigeeni määramine	AgELISA	<i>Cryptosporidium</i> spp.	5DV-TJ61*	Viroloogia-seroloogia
Veistel <i>Cryptosporidium</i> spp., rotaviiruse, koronaviiruse, <i>E. coli</i> F5 antigeeni määramine veistel	AgELISA	<i>Cryptosporidium</i> spp.	5DV-TJ61*	Viroloogia-seroloogia
<i>Echinococcus granulosus</i> ja <i>E. multilocularis</i> määramine	Real-time PCR	<i>Echinococcus granulosus</i> ja <i>E. multilocularis</i>	5MA-TJ-77*	Molekulaaranalüüs

* meetod ei ole akrediteeritud

** Ehhinokokkide määramine lõpp-peremeestel

ANALÜÜSE TEOSTAV LABORATOORIUM

Tartu laboratoorium- Kreutzwaldi 30, Tartu

PROOVIDE VÕTMINE, SÄILITAMINE JA SAATMINE

Proovide võtmine ja pakkimine

Proov võetakse plastkonteinerisse või kilekotti.

Produktiivloomad

- Üksikult või lõas peetavatelt loomadelt võetakse võimaluse korral rektaalselt individuaalproovid (minimaalselt 10 g).
- Rühmiti peetavatel loomadel võetakse rühmaproovid (minimaalselt 50 g).
- Väljarändemeetodil uurimisel on proovi kogus võimalusel ca 20 g.
- Vasikatel ja põrsastel *Cryptosporidium* spp. antigeeni määramiseks võtta ca 30 g proov.

Väikeloomad

- Roe kogutakse defekatsiooni järgselt (võimalusel ca 5 g).

ERANDID

Kassil *Tritrichomonas foetus* uuring: roojaproov peab olema väga värske, tekitaja on tundlik keskkonnamõjudele ning sureb kiiresti temperatuuril alla 15 °C või üle 40 °C. proov peab laborisse jõudma mõne tunni jooksul. Teine variant on küsida laboratooriumist proovi võtmiseks spetsiaalne sööde.

Ehhinokokkide määramine lõpp-peremeestel: prooviks võib olla terve korjus või peensool, mis on ligeeritud mõlemast otsast. Uurimismaterjal peab olema tihedalt pakitud plastikkotti ja saadetud laborisse nii kiiresti kui võimalik, vajadusel jääga. Kui materjal pole külmutatud või formaliiniga fikseeritud (NB! Fiksaatoreid (nt. formaliin), ei soovitata kasutada, formaliin ei tapa ka parasiidi mune), võib parasiit autolüüsuda 24 h jooksul.

***Cryptosporidium* spp uuring (AgELISA) sigadel ja veistel:** uuritakse vaid individuaalproove.

Proovide pakkimine ja märgistus

- Proovi pakend märgistatakse loetavalt ja veekindlalt.
- Proov pakitakse lekkekindlalt. Eriti oluline on, et väline pakkematerjal on saastumata ning puhas.
- Proovid jahutatakse 2–4°C juures. Kui kohene transport ei ole võimalik, siis proove säilitatakse 2-4 °C juures, kuid proovide laborisse jõudmiseni ei tohiks kuluda üle 24 tunni. **PROOVE MITTE KÜLMUTADA!** Vt. ERANDID

Proovide säilitamine ja laborisse saatmine

- Proovid saadetakse laboratooriumisse külmkehadega termokastis lühima võimaliku aja jooksul Vt. ERANDID
- Väljarändemeetodil uurimiseks võetakse proove laboris vastu esmaspäevast neljapäevani.
- Koos proovidega saadetakse laborisse korrekselt täidetud ja **piisavalt infot** sisaldav **kaaskiri**, mille leiab VTL-i kodulehelt [tellimuste vormid](#) alt. Oluline on muu vajaliku info hulgas ära märkida proovi võtmise täpne kuupäev ja kellaaeg.
 - Kui proove on enam kui 3, esitatakse loomade nimekiri eraldi blanketil *loomade nimekiri*.
 - Märgitakse kindlasti ka soovitud uurimismeetod või uuritav parasiitide grupp, ei piisa kui on märgitud ainult „parasitoloogiline“
 - Mitme proovi puhul märgitakse kaaskirjale, kas uuringut soovitakse üksikproovidenä või koondproovidenä. Koondproovide puhul märgitakse kaaskirjal ära koondproovi kuuluvate proovide numbrid.

ANALÜÜSIMETODID LOOMALIIGITI JA ANALÜÜSIDE TEOSTAMISE AEG

Loomaliik	Flotatsiooni-meetod	McMaster-meetod	Settimis-meetod	Kombi-neeritud meetod	Väljarän-de meetod	Helmintoskoopia	Natiiv-preparaat	Immuno-fluorestsents-meetod
Mäletsejalised*	+	+	+	+	+	+		+
Siga, mets siga*	+		(+)		(+)	+	+	+
Hobune**	+	+				+		
Karnivoorid***	+		+		(+)	+	+	+
Linnud	+		+		+	+		
Merisiga	+		+			+		
Küülik, jänes	+		+			+		
Analüüsimise aeg	1-2 päeva	1-2 päeva	1-2 päeva	1-2 päeva	1-2 päeva	1-2 päeva	1-2 päeva	1-2 päeva

(+) – tavaliselt ei tehta, vaid erinäidustusel

* lisaks agELISA (ensüüm-immuunsorbtsiooni meetod tekitaja antigeeni määramiseks) - *Cryptosporidium* spp. (kuni 5 päeva)

** lisaks uuritakse maakiinivastsete suhtes (1-2 päeva)

*** lisaks real-time PCR (reaalaja polümeraas-ahereaktsioon) - *Echinococcus granulosus* ja *E. multilocularis* (kuni 5 päeva)

*** kultiveerimine ja mikroskoopia - *Tritrichomonas foetus* kassil (kuni 7 päeva)

McMaster meetod – kvantitatiivne uuring parasiidimunade ja oostsüstside määramiseks

AgELISA: ensüüm-immuunsorbtsiooni meetod tekitaja antigeeni määramiseks

TÄIENDAV INFO JA KONTAKTID

- Bakterioloogia-patoloogia osakond, telefon 7 386 123 (patoloogia labor) või telefon 7 386 120 (bakterioloogia labor)

Koostatud: Age Kärssin

Koostanud: 20.12.2019